

ΦΡΕΝΤ ΒΑΡΓΚΑΣ

ΣΤΟΝ ΠΕΤΡΙΝΟ ΤΥΜΒΟ

Μια υπόθεση
για τον επιθεωρητή Ανταρμπέργκ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΡΙΓΚΟΣ

ΦΡΕΝΤ ΒΑΡΓΚΑΣ

Στον πέτρινο τύμβο

Μια υπόθεση για τον επιθεωρητή Ανταμσμπέργκ

Μετάφραση από τα γαλλικά
ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΡΙΓΚΟΣ

«Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου».

Εκδόσεις Πατάκη – Ξένη λογοτεχνία

Σύγχρονη ξένη λογοτεχνία – 620

Φρεντ Βαργκάς, *Στον πέτρινο τύμβο. Μια υπόθεση για τον επιθεωρητή Ανταμισμπέργκ*

Fred Vargas, *Sur la dalle*

Μετάφραση: Γιάννης Στρίγκος

Υπεύθυνη έκδοσης: Σταύρη Ιωαννίδου

Επιμέλεια-διορθώσεις: Βάλια Μπράβου

Σελιδοποίηση: Αλέξιος Μάστορης

Η εικόνα εξωφύλλου παραχωρήθηκε από τις εκδόσεις Flammarion

στη Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ, 2024

Copyright© Fred Vargas & Flammarion, 2023

Copyright© για την ελληνική γλώσσα, Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ

(Εκδόσεις Πατάκη), 2023

Πρώτη έκδοση στη γαλλική γλώσσα από τις εκδόσεις Flammarion,

Παρίσι 2023

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη,

Αθήνα, Νοέμβριος 2024

KET Z161 ΚΕΠ 720/24

ISBN 978-618-07-0942-1

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ.

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 210.52.05.600, 801.100.2665, ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ, ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΚΟΡΙΝΘΟΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ),

570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

I

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ ΤΟΥ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ τμήματος της 13ης περιφέρειας του Παρισιού, σχολαστικός μέχρι μανίας, ήταν στο πόστο του στις επτά και μισή ακριβώς, με το κεφάλι σκυμμένο μπροστά στον ανεμιστήρα του γραφείου του προκειμένου να στεγνώσει τα μαλλιά του, όπως έκανε συνήθως, κάτι που του επέτρεψε να δει από μακριά τον επιθεωρητή Ανταμσμπέργκ να πλησιάζει με πολύ αργό βήμα κουβαλώντας στα χέρια του ένα αγνώστου ταυτότητας αντικείμενο, με τις παλάμες ανοιχτές προς τα πάνω, προσεκτικά σαν να κρατούσε ένα κρυστάλλινο βάζο. Ο Γκαρντόν* –όνομα που ταίριαζε τόσο με την ιδιότητά του ώστε να έχει γίνει αφορμή για πάμπολλα καλαμπούρια σε σημείο υπερβολής– δε φημιζόταν για την ευστροφία του, αλλά εκτελούσε το καθήκον του με σχεδόν υπερβάλλοντα ζήλο. Αποστολή του ήταν να εντοπίζει οτιδήποτε παράξενο εμφανιζόταν στα πέριξ, όσο ασήμαντο κι αν έδειχνε, και να προστατεύει απ' αυτό το αστυνομικό τμήμα. Δεν τον ξεπερνούσε κανείς σ' αυτό το καθήκον, τόσο επειδή τα μάτια του είχαν εξασκηθεί με τα χρόνια που είχε στην υπηρεσία, όσο και χάρη στην αναπάντεχη ταχύτητα των αντανακλαστικών του. Δεν έμπαινε όποιος κι όποιος σε τούτο τον ιερό ναό του Εγκληματολο-

* *Garde* στα γαλλικά σημαίνει «φύλακας». (Σ.τ.Μ.)

γικού κι έπρεπε τα διαπιστευτήριά του να είναι πολύ ισχυρά για να επιτρέψει ετούτος ο Κέρβερους –που δεν έδειχνε διόλου τρομακτικός– να ανοίξουν οι πύλες προστασίας της εισόδου. Κανείς φυσικά δε θα κατέκρινε ποτέ την καχυποψία του Γκαρντόν ο οποίος, ουκ ολίγες φορές, είχε διακρίνει αδιόρατες σχεδόν προεξοχές από όπλα κρυμμένα κάτω από κάποιο ρούχο ή είχε υποψιαστεί ανθρώπους με υπερβολικά περιπονημένο παρουσιαστικό για να είναι φυσικό και είχε βάλει τέλος ευθύς αμέσως στις κακόβουλες προθέσεις των εισβολέων. Ως επί το πλείστον, το ζητούμενο ήταν η φυγάδευση κάποιου προσωρινά κρατούμενου, αλλά ενίοτε και η εν ψυχρώ δολοφονία του Ανταμσμπέργκ, οι επιθέσεις εναντίον του οποίου ήταν όλο και συχνότερες: είχαν γίνει δύο απόπειρες τους τελευταίους είκοσι πέντε μήνες. Στο πέρασμα των χρόνων, και χάρη στις επιτυχίες του επιθεωρητή που έφερνε εις πέρας τις πιο δισεπίλυτες υποθέσεις, η φήμη του είχε εκτοξευτεί, αλλά ταυτόχρονα είχαν αυξηθεί και οι απειλές ενάντια στη ζωή του.

Κίνδυνος τον οποίο ο Ανταμσμπέργκ δε λάμβανε καθόλου υπόψη, μιας κι εξακολουθούσε να έρχεται στο Εγκληματολογικό από το σπίτι του με τα πόδια – τόσο υπερβολικά ανέμελος ήταν εκ φύσεως, με την ανεμελιά του να αγγίζει συχνά τα όρια της αμέλειας, ακόμα και της αδιαφορίας, ίδιον του χαρακτήρα του βάσει του οποίου, όσο προετοιμασμένοι κι αν ήταν οι συνεργάτες του, εκείνος κατόρθωνε να τους ξαφνιάσει ή ενίοτε να τους εξοργίσει, καθώς τους ήταν αδύνατον να εξηγήσουν την επιτυχία των αποστολών του. Επιτυχία που συχνά κατακτούσε μέσα από μεθόδους αδιαφανείς, αν μπορεί κανείς να μιλήσει για «μεθόδους» στην περίπτωση του, και περνώντας από δαιδαλώδη μονοπάτια στα οποία ελάχιστοι μπορούσαν να τον ακολουθήσουν. Ήταν υποχρεωμένοι όμως να τον ακολουθούν στις περίπλοκες και ακατανόητες διακλαδώσεις των ερευνών του, χωρίς πάντοτε να

τον καταλαβαίνουν. Όποτε οι βοηθοί του –και ιδιαίτερα ο πιο σημαντικός ανάμεσά τους, ο αστυνόμος Ντανγκλάρ– του καταλόγιζαν αυτή την ασάφεια μέσα στην οποία τους άφηνε να παλεύουν μονάχοι, εκείνος άνοιγε τα χέρια σε ένδειξη ανημποριάς, μιας και δεν ήταν καθόλου σπάνιο να μην είναι ούτε ο ίδιος σε θέση να εξηγήσει στον εαυτό του τον τρόπο με τον οποίο είχε κινηθεί. Ο Ανταμσμπέργκ ήταν περίπτωση.

Ο Γκαρντόν άνοιξε το παράθυρό του όταν ο αρχηγός του βρισκόταν πια μόλις μερικά βήματα από το πλατύσκαλο του παλιού κτιρίου και τον είδε να στρέφει το κεφάλι και να απευθύνει έναν σύντομο χαιρετισμό σε δύο γυναίκες που βάδιζαν μερικά βήματα πιο πέρα, φαινομενικά δύο βιαστικές *business women* μα στην πραγματικότητα δύο έξοχες σκοπεύτριες, που είχαν αναλάβει την προστασία του επιθεωρητή κατά τη διαδρομή του. Ο Ανταμσμπέργκ χαμογέλασε. Ήξερε πως όφειλε αυτό το πρόσφατο μέτρο προστασίας στην έγνοια που είχε γι' αυτόν ο Ντανγκλάρ, κάτι που ίσχυε άλλωστε και για το όχημα που τις νύχτες παραφυλούσε έξω από τον κηπάκο που πλαισίωνε το σπίτι του.

«Γκαρντόν, θ' αργήσω λίγο, έχω δουλειά» είπε χωρίς να μπει, με τα χέρια πάντα τεντωμένα. «Ενημέρωσε όποιον με ζητήσει. Αν και θα με παραξένευε κάτι τέτοιο, αυτή την εποχή δεν έχουμε έξαρση της εγκληματικότητας, όλο με κάτι ερασιτέχνες διαρρήκτες ασχολούμαστε».

«Το κλίμα φταίει, αρχηγέ. Είναι αφύσικη τέτοια ζέστη Απρίλη μήνα. Δεν καταστρέφει μόνο τον πλανήτη, αποβλακώνει και τους εγκληματίες».

«Για να το λες, έτσι θα 'ναι, Γκαρντόν».

«Τι κρατάτε εκεί;» ρώτησε ο φύλακας, καρφώνοντας το βλέμμα του στην κόκκινη μπάλα που είχε στα χέρια του ο Ανταμσμπέργκ.

«Ένα θύμα, Γκαρντόν. Δουλειά μου είναι να ασχοληθώ μ' αυτό».

«Και θα συνεχίσετε να κυκλοφορείτε έτσι; Το ξέρετε ότι είστε γυμνός απ' τη μέση και πάνω;»

«Το ξέρω. Άλλα δέκα λεπτά περπάτημα έχω, μην ανησυχείς».

Όπως πάντα, σκέφτηκε ο Γκαρντόν κλείνοντας το παράθυρο. Ο κόσμος τον περιγελάει κι αυτός στα παλιά του τα παπούτσια, κατέληξε με όλη την επιείκεια που μπορούσε να έχει για τον αρχηγό του. Ο Γκαρντόν ποτέ δε θα τολμούσε να κάνει κάτι τέτοιο, όμως εκείνος είχε κάτασπρη επιδερμίδα και ήταν παχύς, ενώ ο επιθεωρητής, αν και μάλλον αδύνατος, είχε στιβαρό στέρνο προικισμένο με νευρώδεις μυς που δεν άφηναν και πολλά περιθώρια για χωρατά.

Όντως οι μεγάλες ζέστες θεωρητικά απείχαν ακόμη, όμως την τελευταία εβδομάδα τα θερμοόμετρα έσπαγαν ρεκόρ, γεγονός που δεν προμήνυε κάτι καλό για το μέλλον. Όλοι οι αστυνομικοί που άρχιζαν να καταφτάνουν ένας ένας στο Εγκληματολογικό φορούσαν κοντομάνικα, ανήσυχoi αλλά απολαμβάνοντας παρ' όλα αυτά την αφύσικη ετούτη ζέστη.

Επιστρέφοντας από την αποστολή του, ο επιθεωρητής είχε διασχίσει γυμνός από τη μέση και πάνω ολόκληρη την αίθουσα συγκεντρώσεων, χαιρετώντας τους υπαλλήλους που τον κοιτούσαν κατάπληκτοι, κι έπειτα είχε βγάλει από το συρτάρι του γραφείου του ένα από τα αιώνια μαύρα φανελάκια του – θα πίστευε κανείς ότι δεν είχε τι άλλο να φορέσει. Το ντύσιμό του ήταν πάντα το ίδιο, έβρισκε πως ήταν πιο απλό, εν αντιθέσει με τον αστυνόμο Ντανγκλάρ που ήταν λάτρης της βρετανικής κομψότητας, μάλλον για να τραβάει τα βλέμματα στα ρούχα του κι όχι στο παντελώς άχαρο πρόσωπό του.

Ο Ανταμσμπέργκ κάθισε στο γραφείο του με μια εφημερίδα ανοιχτή μπροστά του και δε γύρισε καν το κεφάλι όταν ο βοηθός του μπήκε στο γραφείο, απορροφημένος καθώς

ήταν με το να πασαλείβει τα χέρια και τα μπράτσα του μ' ένα υγρό που μύριζε έντονα.

«Καινούρια κολόνια;» τον ρώτησε ο Ντανγκλάρ.

«Όχι, ένα προληπτικό φάρμακο ενάντια στην ψώρα και τους μύκητες. Σίγουρα είχε, είναι πολύ σύννηθες. Ξέροντάς το όμως αυτό, φρόντισα να τον ανασηκώσω καλύπτοντας τα χέρια μου με το φανελάκι μου, αλλά η κτηνίατρος μου συνέστησε να βάλω αυτό το απολυμαντικό υγρό».

«Να ανασηκώσεις ποιον;» ρώτησε ο Ντανγκλάρ, τόσο συνηθισμένος εντούτοις στις ιδιομορφίες του επιθεωρητή, που δε θα 'πρεπε να του κάνει εντύπωση.

«Μα τον σκαντζόχοιρο, τι άλλο! Ένας αλήτης τον τούμπαρε με το αμάξι του, τον είδα από μακριά. Και δε σταμάτησε βέβαια! Αν υπήρχαν στη Γη λιγότεροι κρετινοί, δε θα 'χαμε φτάσει σ' αυτό το σημείο. Έσπευσα στον τόπο του εγκλήματος».

«Του εγκλήματος!»

«Μάλιστα, του εγκλήματος! Ο σκαντζόχοιρος είναι προστατευόμενο είδος, το ξέρεις, φαντάζομαι. Σ' αφήνει αδιάφορο;»

«Όχι βέβαια!» είπε ο Ντανγκλάρ, ο οποίος έδινε ιδιαίτερη προσοχή στα νέα που αφορούσαν το περιβάλλον, τα οποία επιδείνωναν απλώς το φυσικό του άγχος. «Και λοιπόν;»

«Και λοιπόν, ανασήκωσα το ζωάκι που δεν ήταν καθόλου καλά, με τα αγκάθια του κατεβασμένα, ανίσχυρο να πάρει θέση άμυνας».

«Εκτός κι αν κατάλαβε ότι βρισκόταν στα χέρια ενός φίλου» είπε ο αστυνόμος μ' ένα αμυδρό χαμόγελο.

«Και γιατί να μην το καταλάβει, Ντανγκλάρ; Τώρα που το λες, είμαι βέβαιος πως το διαισθάνθηκε. Η καρδιά του συνέχιζε να χτυπά, αλλά το πλευρό του ήταν πολύ χτυπημένο και αιμορραγούσε. Το έπιασα λοιπόν και το πήγα σιγά σιγά ως την κτηνίατρο, στη λεωφόρο. Σκέτη γλύκα».

«Η κτηνίατρος;»

«Όχι, ο σκαντζόχοιρος. Τον εξέτασε εξονυχιστικά και με διαβεβαίωσε πως θα τον έκανε καλά. Ευτυχώς είναι αρσενικός κι έτσι δεν έχει μικρά να περιμένουν να τα θηλάσει. Μόλις συνέλθει, πρέπει να πάω να τον πάρω και να τον γυρίσω σπίτι του, στο δασύλλιο αυτό που αντιστέκεται στις επιθέσεις μας. Αν τυχόν λείπω, Ντανγκλάρ, θα το κάνεις για μένα;»

«Να λείπεις;»

Ο Ανταμσμπέργκ χτύπησε με τα δάχτυλά του την εφημερίδα που βρισκόταν ανοιχτή μπροστά του.

«Ιδού ο λόγος» είπε.

«Δεν πρόσεξα κάτι ιδιαίτερο στα νέα».

«Εγώ, ναι» είπε ο Ανταμσμπέργκ, διατρέχοντας με το δάχτυλο μια παράγραφο ενός μικρού άρθρου. «Κοίτα» πρόσθεσε, σπρώχνοντας το φύλλο προς τον βοηθό του.

Κάλεσε την υπαστυνόμο Φρουασσύ ενόσω ο Ντανγκλάρ διάβαζε χωρίς να καταλαβαίνει τίποτα.

«Έχεις χρόνο, Φρουασσύ;» ρώτησε ο Ανταμσμπέργκ.

«Ποτέ. Αλλά περί τίνος πρόκειται;»

«Μπορείς να πεταχτείς να μου αγοράσεις τη *France de l'Ouest*; Πρέπει να την έχουν στο περίπτερο».

«Επιστρέφω αμέσως. Επί τη ευκαιρία θα φέρω κι ένα κρουασάν, είμαι σίγουρη πως δεν έχεις φάει τίποτα».

Στην πραγματικότητα θα αγόραζε τέσσερα κρουασάν, ο Ανταμσμπέργκ ήταν βέβαιος κατεβάζοντας το ακουστικό. Το να ταϊίζει τους άλλους ήταν μία από τις εμμονικές ικανοποιήσεις της Φρουασσύ, η οποία πάντα φοβόταν «μη λείψει κάτι» σε εκείνη ή σε κάποιον άλλον. Και όντως επέστρεψε ένα τέταρτο αργότερα κρατώντας ένα σακουλάκι γεμάτο, ύστερα έφτιαξε καφέ και σερβίρισε στους δύο συναδέλφους της ένα πλήρες πρωινό.

«Δεν καταλαβαίνω σε τι μας αφορά το συμβάν» είπε ο Ντανγκλάρ, που είχε διπλώσει την εφημερίδα κι έκοβε τώρα προσεκτικά ένα κομμάτι από το κρουασάν του.

«Ακριβώς, επειδή δε μας αφορά καθόλου. Α, ορίστε! Η *France de l'Ouest* δίνει περισσότερες λεπτομέρειες. Σ' ευχαριστώ, Φρουασσύ».

Ο Ανταμσμπέργκ διάβασε αργά και χαμηλόφωνα το άρθρο και ο Ντανγκλάρ χρειάστηκε να τον πλησιάσει για να ακούει.

«Κατάλαβες τώρα;» είπε τελικά, ρουφώντας τον καφέ του.

«Αν δε φας τουλάχιστον ένα κρουασάν, θα την τσιτώσεις».

«Δίκιο έχεις, θα φάω ένα. Η Φρουασσύ είναι πάντα στην τσίτα από τη φύση της, δε θέλω να χειροτερέψω την κατάσταση».

«Βλέπω μόνο πως έγινε ένας φόνος σ' ένα χωριό στη Βρετάνη».

«Στο Λουβιέκ, Ντανγκλάρ. Στο Λουβιέκ, προχτές το βράδυ, 18 Απριλίου. Εννιά χιλιόμετρα απόσταση από το Κομπούρ· δειπνούσα εκεί σ' ένα παλιό πανδοχείο. Και το θύμα, τον Γκαέλ Λεβέν, τον είδα εκεί. Είναι ο αγροφύλακας της περιοχής, ένας τύπος γερός σαν βράχος της Βρετάνης και φαρδύς σαν ντουλάπα».

«Και γνωριστήκατε;»

«Όχι βέβαια. Καθόταν σε άλλο τραπέζι με μια παρέα, άκουγα την κουβέντα τους, μιλούσαν για το φάντασμα του πύργου του Κομπούρ. Θα γνωρίζεις περί αυτού, φαντάζομαι».

«Ο Μαλό-Ογκύστ ντε Κοετκέν, κόμης του Κομπούρ, επονομαζόμενος και “Κουτσός”, διότι είχε χάσει το ένα του πόδι στη μάχη του Μαλπλακέ το 1709, πόδι που το αντικατέστησαν μ' ένα ξύλινο» άρχισε να λέει ο Ντανγκλάρ σαν να επρόκειτο για το πιο απλό πράγμα στον κόσμο. «Η μοίρα θέλησε αυτό το ξύλινο ποδάρι να στοιχειώσει για πάντα τον πύργο του Κομπούρ, ακολουθούμενο από μια μαύρη γάτα».

«Το περίμενα» είπε ο Ανταμσμπέργκ, που αναρωτιόταν αν ο συνεργάτης του ήταν προικισμένος με τρεις εγκεφάλους, τους οποίους φρόντιζε να κρύβει επιμελώς.

Πράγματι, το πεδίο γνώσεων του Ντανγκλάρ ήταν αδια-
 νόητα ευρύ, από τα γράμματα και τις τέχνες κι από εκεί στην
 ιστορία κι έπειτα στην αρχιτεκτονική και μετά σε πράγμα-
 τα που δεν έβαζε ο νους σου, με εξαίρεση τα μαθηματικά και
 τη φυσική. Όσο και να προσπαθούσε ο επιθεωρητής να κα-
 τανοήσει την απύθμενη επιστημοσύνη του Ντανγκλάρ και το
 αξιολογούμενο μνημονικό του στο οποίο είχε ανατρέξει πολ-
 λές φορές προς βοήθεια, μερικές φορές ο συνεργάτης του
 ακόμη τον κατέπλησσε. Διότι κανείς, εκτός από τους κατοί-
 κους του Κομπούρ, δεν είχε ακούσει ποτέ το όνομα Μαλό-
 Ογκύστ ντε Κοετκέν, το οποίο ακόμα και ο Ανταμσπέργκ
 δυσκολευόταν να συγκρατήσει. Η μόρφωση του Ανταμ-
 σπέργκ, που είχε μεγαλώσει φτωχικά σε κάποιο απομακρυ-
 σμένο χωριό των Πυρηναίων μαζί με ένα σωρό αδέρφια, ήταν
 αρκετά περιορισμένη και το γεγονός ότι στο σχολείο, αντί να
 παρακολουθεί το μάθημα, εκείνος έκανε ζωγραφιές δεν τον
 είχε βοηθήσει καθόλου. Στα δεκάξι του εγκατέλειψε το scho-
 λείο έχοντας αποκομίσει στοιχειώδεις γνώσεις και μπήκε στη
 σχολή της αστυνομίας. Το ότι οι γνώσεις του Ντανγκλάρ ήταν
 απείρως ανώτερες από τις δικές του δεν τον έκανε να νιώθει
 καθόλου άβολα. Τουναντίον, αποδεχόταν την άγνοιά του χω-
 ρίς να νιώθει ντροπή και θαύμαζε τον συνάδελφό του.

«Ακριβώς, Ντανγκλάρ, για αυτόν τον “Κουτσό” μιλούσαν.
 Αυτόν που σουλατσάρει τις νύχτες στα σκαλιά του πύργου
 του Κομπούρ αλλά που κόβει και βόλτες στο Λουβιέκ, σαν
 παραθεριστής που βγήκε περίπατο. Να φανταστείς ότι ξα-
 νάκανε την εμφάνισή του πριν από μερικές εβδομάδες, άρ-
 χισε πάλι να ακούγεται το ξύλινο ποδάρι του τις νύχτες πά-
 νω στο πλακόστρωτο του δρόμου, έπειτα από δεκατέσσερα
 χρόνια απουσίας».

«Και τι είχε σπείρει στο πέρασμά του πριν από δεκατέσ-
 σερα χρόνια, πέρα από τον τρόπο;»

«Έναν φόνο, Ντανγκλάρ, τίποτα παραπάνω. Έναν φόνο

που διέπραξε κάποιος τυχαίος κακοποιός αλλά που πολλοί υπέθεσαν ότι αποτελούσε τον λόγο για τον οποίο είχε έρθει ο “Κουτσός” στο Λουβιέκ κι ότι ήταν δικό του έργο. Σε σημείο μάλιστα που να φοβούνται ότι η επιστροφή του προμήνυε ένα νέο φονικό. Και να που συνέβη» είπε ο Ανταμσμπέργκ χτυπώντας με το χέρι του την εφημερίδα. «Το άρθρο παραπέμπει στον μύθο με σκωπτική διάθεση, αλλά φαντάζομαι πως οι ντόπιοι πρέπει να τα 'χουν κάνει απάνω τους. Εύκολα γελάει κανείς όταν είναι έξω απ' τον χορό. Κι αυτή τη φορά, δεν πρόκειται για φόνο κάποιου τυχαίου κακοποιού. Αυτός ο Γκαέλ Λεβέν, ο πιο ρωμαλέος τύπος του χωριού, μόλις είχε βγει από το πανδοχείο όταν δέχτηκε δυο μαχαιριές κατάστηθα. Δεν το έκαναν για να τον ληστέψουν, Ντανγκλάρ, δεν του έλειπαν λεφτά».

Ο Ντανγκλάρ κούνησε το κεφάλι κι έπεσε για λίγο σε περισυλλογή.

«Τείνω να πιστέψω ότι κάποιος εκμεταλλεύτηκε την επιστροφή του “Κουτσού” για να κανονίσει τις διαφορές του μ' αυτόν τον Γκαέλ. Αλλά δε βλέπω για ποιον λόγο σε απασχολεί τόσο αυτή η ιστορία».

«Δεν ξέρω, Ντανγκλάρ» είπε ο Ανταμσμπέργκ, χρησιμοποιώντας τη συνηθισμένη του φράση.

«Θα σου πω εγώ: επειδή πριν από έναν μήνα πήγες στο Κομπόουρ και στο Λουβιέκ κι αυτό είναι αρκετό για να νιώσεις ότι σε αφορά, χωρίς να υπάρχει λόγος».

Όπως συνέβαινε συχνά, υπήρχε μια νότα αποδοκιμασίας στη φωνή του αστυνόμου.

«Κανένας απολύτως λόγος, Ντανγκλάρ, έτσι ακριβώς είναι».

II

ΟΝΤΩΣ, ENAN MHNA ΝΩΡΙΤΕΡΑ, ο επιθεωρητής Ανταμσμπέργκ άφησε στο πόδι του τον Ντανγκλάρ και στις οκτώ το πρωί έφτιαξε βιαστικά τον ταξιδωτικό του σάκο προκειμένου να αναχωρήσει για το Κομπούρ, σ' αυτή την περιοχή της Βρετάνης που τόσο λίγο γνώριζε. Κάποιοι συνάδελφοι τον ζήλευαν που θα πήγαινε να δει από κοντά το απαράμιλλο φως αυτής της ακτής, τις αντανακλάσεις που δημιουργούσε πάνω σε κάθε κόκκο άμμου, με τον έναν να του συστήνει να κάνει μια εκδρομή στο Σαιν-Μαλό και τον άλλον να εξερευνήσει τα ακόμη απάτητα παράλια, αλλά ο Ντανγκλάρ ήξερε ότι η σύντομη παραμονή του επιθεωρητή εκεί δεν είχε καθόλου χαρακτήρα αναψυχής. Ύστερα από ένα εξαντλητικό και άκαρπο κυνηγητό διάρκειας τουλάχιστον τεσσάρων μηνών στα ίχνη κάποιου παράφρονα δολοφόνου που είχε βιάσει και κατακρεουργήσει άγρια πέντε δεκαεξάχρονα κορίτσια, ο Ανταμσμπέργκ πήγαινε να παρευρεθεί στη σύσκεψη που θα έκλεινε την υπόθεση. Δηλαδή να ασχοληθεί με το γραφειοκρατικό κομμάτι που ο επιθεωρητής απεχθανόταν. Θα παρευρισκονταν επίσης κι οι άλλοι τέσσερις επιθεωρητές που είχαν διευθύνει τις έρευνες υπό την αρχηγία του Ανταμσμπέργκ, εκ των οποίων κάποιοι είχαν σχηματίσει γι' αυτόν την άποψη πως παραήταν αργός, αργοκίνητος μάλιστα, με άλλα λόγια διόλου αντάξιος της φήμης

του. Όμως αναγκάστηκαν να παραδεχτούν το εξής: ο Ανταμσπέργκ ήταν αυτός που είχε κάνει τη σύνδεση ανάμεσα στα πέντε θύματα, τα οποία είχαν βρεθεί διάσπαρτα σε όλη τη βορειοδυτική περιφέρεια, χάρη στα σημάδια από τις μαχαιριές πάνω στις σορούς, σημάδια ωστόσο άτσαλα και ανόμοια μεταξύ τους, κι αυτός είχε στρέψει την έρευνα προς τον έναν και μοναδικό δολοφόνο. Αυτός ήταν που είχε οργώσει την περιοχή απ' άκρη σ' άκρη, στα δασώδη και έρημα περίχωρα του Ανζέ, του Μαν, της Τουρ, του Εβρέ και του Κομπούρ, στις περιοχές δηλαδή όπου είχαν βρεθεί τα πτώματα. Αυτός είχε καταλάβει, από μία πολύ λεπτή αμυχή, αταίριαστη με τις υπόλοιπες εκδορές, ότι το γάντι του δολοφόνου είχε σκιστεί σε μια άκρη και είχε ζητήσει να γίνουν εξετάσεις DNA. Αποτέλεσμα μηδέν: ο δολοφόνος ήταν ανύπαρκτος στα αρχεία της αστυνομίας. Ο Ανταμσπέργκ είχε επιμείνει να του συντάξουν την πλήρη λίστα των εταιρειών της βορειοδυτικής περιφέρειας που περιλάμβαναν στο προσωπικό τους εμπορικούς αντιπροσώπους και διανομείς, είτε αυτές πωλούσαν βιβλία είτε πιατικά. Αυτός είχε επιστρατεύσει αρκετούς άντρες απ' όλες τις χωροφυλακές και τα αστυνομικά τμήματα της περιοχής για να πάρουν δείγματα DNA απ' όλους τους υπαλλήλους αρσενικού γένους που εκτελούσαν δρομολόγια. Επτακόσια σαράντα τρία δείγματα είχαν ήδη υποβληθεί σε ανάλυση όταν οι συνεργάτες του Ανταμσπέργκ τον παρακάλεσαν επίμονα να παρατήρει αυτή την εξοντωτική και άσκοπη έρευνα. Δύο μέρες αργότερα, είχε προκύψει κάποιο αποτέλεσμα και το απίθανο αυτό γεγονός είχε αφήσει άναυδη ολόκληρη την ομάδα των αστυνομικών. Ο ένοχος είχε συλληφθεί στο σπίτι του, στο Φουζέρ – και αυτός ήταν ο λόγος για τον οποίο η σύσκεψη γινόταν στο Κομπούρ, που βρισκόταν εκεί κοντά. Ένας καθ' όλα συνηθισμένος τύπος, που θα 'πρεπε να τον έχει δει κανείς τουλάχιστον δέκα φορές για να τον αναγνωρίσει στον δρόμο,

ένας οικογενειάρχης πενήντα τριών ετών, παχουλός, φαλακρός, κοκκινοπρόσωπος, του οποίου η ασήμαντη φυσιογνωμία ενέπνεε εμπιστοσύνη. Διότι τα πέντε αυτά κορίτσια, παρότι όλα τους έκαναν την απερισκεψία να ταξιδέψουν με οτοστόπ, σίγουρα είχαν ρίξει πρώτα μια ματιά στον οδηγό προτού επιβιβαστούν στο όχημά του. Τι πιο ακίνδυνο όμως για τις κοπέλες αυτές, από έναν χοντρό φαλακρό ηλικιωμένο με πατρική και καλοσυνάτη φάτσα;

Έχοντας στο μυαλό του την εικόνα των νεανικών, φοβισμένων προσώπων τους και των πετσοκομμένων κορμιών τους, ξεκίνησε λοιπόν ο Ανταμσμπέργκ για το Κομπούρ, όπου θα προέβαιναν στην τελευταία συλλογική αναφορά παρουσία του περιφερειάρχη του Ιλ-ε-Βιλαίν, ο οποίος σκόπευε να του απονείμει με την ανάλογη σοβαρότητα ένα τιμητικό μετάλλιο. Κι όταν κάποιοι από το Εγκληματολογικό εκθείαζαν στον επιθεωρητή τις αντανακλάσεις του ήλιου πάνω στη χαλαζιακή άμμο της Βρετάνης, ο αστυνόμος Ντανγκλάρ ήξερε ότι ο Ανταμσμπέργκ, όσο κι αν τον συγκινούσαν οι ωραίες εικόνες, τη συγκεκριμένη στιγμή δεν έδινε δεκάρα για την άμμο. Γι' αυτό, καταβάλλοντας μεγάλη προσπάθεια, συγκράτησε την ευρυμάθειά του και δεν άρχισε να του λέει ούτε για την ιστορία του Κομπούρ ούτε για το εντυπωσιακό μεσαιωνικό του κάστρο και για τον άνθρωπο που είχε περάσει εκεί τα παιδικά και τα νεανικά του χρόνια: τον συγγραφέα Φρανσουά-Ρενέ ντε Σατομπριάν, χάρη στον οποίο, εκατόν εβδομήντα πέντε χρόνια μετά τον θάνατό του, η πόλη διατηρούσε το γόητρό της έχοντας μετονομαστεί σε «λίχνο του ρομαντισμού». Έτσι ο Ντανγκλάρ αρκέστηκε στο να του παραδώσει τις εκατόν είκοσι σελίδες της αναφοράς που είχε συντάξει ο ίδιος για τον Ανταμσμπέργκ. Όλα αυτά τα χρόνια που συνεργάζονταν πλέον, ο Ντανγκλάρ, παθιασμένος με τα γράμματα και τη γραφή, από τα μεγάλα θρη-

σκευτικά εικονογραφημένα βιβλία του Μεσαίωνα ως την πιο απλή γραφειοκρατική επιστολή, ήταν αυτός που συνέτασσε όλα τα έγγραφα στη θέση του επιθεωρητή, ο οποίος δεν είχε ιδέα για τέτοια θέματα, όπως γνώριζαν οι πάντες. Ο Ντανγκλάρ διέθετε εξαιρετικό ύφος, το οποίο προσάρμοζε όμως στη γλώσσα της γραφειοκρατίας που θα περίμενε κανείς από έναν αστυνομικό και ιδιαίτερα από τον Ανταμσμπέργκ, δίνοντάς του μια απλότητα, ακόμα και μια υποψία αδεξιότητας, που έκανε το γραπτό πιστευτό. Και κυρίως φρόντιζε να παρουσιάζει τα στοιχεία με μια ακολουθία θεματική και λογική, μιας και η ακολουθία ήταν το τελευταίο πράγμα για το οποίο ήταν ικανός ο Ανταμσμπέργκ.

Οδηγώντας με το πάσο του στον αυτοκινητόδρομο για τη Ρεν –ελάχιστοι ήταν εκείνοι που είχαν δει ποτέ τον επιθεωρητή να οδηγεί βιαστικά ή ανυπόμονα–, ο Ανταμσμπέργκ σκεφτόταν ότι το μόνο για το οποίο χαιρόταν ήταν που θα ξανάβλεπε τον επιθεωρητή του Κομπούρ, τον Φρανκ Ματτιέ, με τον οποίο είχαν περάσει μαζί ατέλειωτες μέρες ψάχνοντας στις δασικές εκτάσεις όπου είχε ανακαλυφθεί το πτώμα της Λουσίλ, του τελευταίου από τα θύματα αυτής της σειράς των φρικτών φόνων, πάνω στη σορό της οποίας είχε βρεθεί εκείνη η μικρή κόκκινη αμυχή που είχε παίξει τόσο καθοριστικό ρόλο στην υπόθεση. Είχαν συνεννοηθεί με τον Ματτιέ σχεδόν με την πρώτη ματιά, όσο διαφορετικοί κι αν ήταν σαν χαρακτήρες, εν αντιθέσει με τον επιθεωρητή του Ανζέ ο οποίος είχε δείξει δυσπιστία καθ' όλη τη διάρκεια της συνεργασίας τους. Ενώ ο Ματτιέ δεν ήταν επιφυλακτικός, δεν κοιτούσε αφ' υψηλού και με φθόνο έναν αξιωματικό της αστυνομίας απεσταλμένο εκ Παρισίων, αλλά ήταν καλοπροαίρετος, χωρίς υπερβολές, έδειχνε έναν χαρακτήρα ειλικρινή και διακριτικό και δεν είχε καθόλου περιφρονητική στάση απέναντι σε εκείνον που συχνά θεωρούσαν στα

επαρχιακά τμήματα της αστυνομίας ως έναν τύπο ονειροπαρμένο ή οκνηρό, του οποίου η φήμη ήταν υπερεκτιμημένη. Ένας Καναδός συνάδελφος είχε χαρακτηρίσει κάποτε τον Ανταμσμπέργκ ως «νεφελοβάμονα», παρατσούκλι που τα μέλη του Εγκληματολογικού χρησιμοποιούσαν κατ' ιδίαν με φειδώ και ανάλογα την περίπτωση. Ο Ματτιέ όμως δεν είχε αμφισβητήσει τις ικανότητες του Ανταμσμπέργκ, όπως κι ο Ανταμσμπέργκ δεν είχε αμφιβάλει για τις δεξιότητες του Ματτιέ. Ο επιθεωρητής του Κομπούρ –της Ρεν στην πραγματικότητα, αλλά το Κομπούρ ενέπιπτε στη δικαιοδοσία του– είχε παραστεί κάποιες φορές στις σιωπηρές και αφηρημένες λοξοδρομήσεις του συναδέλφου του ή τον είχε ακούσει τυχαία να σχολιάζει κάτι που δεν είχε καμία απολύτως σχέση με την έρευνα. Όπως είχε άλλωστε διαπιστώσει και τη μοναδική οπτική του μνήμη –ο Ανταμσμπέργκ δε χρειαζόταν να ξαναδεί καμία φωτογραφία για να θυμηθεί τα σημάδια από τις πολλαπλές εκδορές πάνω στα σώματα των θυμάτων– όσο και την άξια απορίας προσοχή που έδειχνε στις ασήμαντες λεπτομέρειες.

Χωρίς καμία δυσκολία λοιπόν ο Ανταμσμπέργκ ξανάφερε στον νου του τη φυσιογνωμία και τις εκφράσεις του Ματτιέ, το στρογγυλό κεφάλι του, χαρακτηριστικό των αυτοχθόνων της Βρετάνης, με τα σχεδόν ξανθά μαλλιά και τα μικρά γαλανά μάτια –ένα πρόσωπο Κέλτη, όπως θα παρατηρούσε ο Ντανγκκλάρ–, μια καλοσυνάτη φιγούρα στην οποία ο Ανταμσμπέργκ επικεντρώθηκε καθ' όλη τη διάρκεια της διαδρομής του έτσι ώστε να διώξει μακριά τις μακάβριες αναμνήσεις των τελευταίων εβδομάδων, που είχαν χαραχτεί στο μυαλό του ολοκάθαρα.

Πάρκαρε μπροστά στο αστυνομικό τμήμα του Κομπούρ έχοντας φτάσει δέκα λεπτά νωρίτερα. Η σύσχεψη, αυστηρά γραφειοκρατική, κράτησε δύο ώρες που του φάνηκαν ατελείωτες και, όπως το είχε φανταστεί, τόσο πληκτική που

έφερε υπνηλία. Όπως ήταν αναμενόμενο, του έπεσε ο κλήρος να αναλάβει τη συνοπτική αναφορά κι έφυγε παίρνοντας μαζί του τους φακέλους των άλλων τεσσάρων συναδέλφων του και βάζοντας στην τσέπη του το γυαλιστερό μετάλλιο που του είχε παραδώσει ο περιφερειάρχης. Βγαίνοντας, τόσο ζαλισμένος ακόμη ώστε να μην προσέξει καν την ποιότητα του αέρα της Βρετάνης, βάλθηκε να αναζητά με το βλέμμα τον Ματτιέ, που εκείνη τη στιγμή ερχόταν προς το μέρος του, το ίδιο ζαλισμένος κι αυτός.

«Αναθεματισμένες γραφειοκρατικές τυπικότητες» πέταξε ο Ματτιέ.

«Και ένα σωρό χαρτούρες» συμπλήρωσε ο Ανταμσμπέργκ ανασηκώνοντας τον βαρύ του χαρτοφύλακα και ευγνωμώντας από μέσα του τον Ντανγκλάρ που θα αναλάμβανε την αγγαρεία. «Τετρακόσιες τριάντα σελίδες που πρέπει να ταξινομηθούν και να συνοψιστούν. Μάλλον θα μας έκανε καλό να ξεφύγουμε λιγάκι πριν αρχίσουμε να το σκεφτόμαστε. Μένεις στη Ρεν, άρα πρέπει να ξέρεις τον πύργο του Κομπούρ, έτσι δεν είναι;»

«Μα...» έκανε ο Ματτιέ ύστερα από μια μικρή παύση, έκπληκτος, «πιστεύεις πως υπάρχει κανείς στη Βρετάνη που να μην ξέρει τον πύργο του Κομπούρ; Τις μέρες που δουλεύαμε μαζί στο Μπρισσάκ, δε βρήκες λίγο χρόνο να πας να του ρίξεις μια ματιά; Επτά χιλιόμετρα θα 'κανες όλα κι όλα».

Ο Ανταμσμπέργκ ανασήκωσε τους ώμους.

«Ε, δεν το 'κανα, βλέπεις. Εδώ και δύο μέρες οι συνάδελφοί μου με έχουν ζαλίσει με τον πύργο. Έγινε η δεύτερη αποστολή μου: να δω τον πύργο του Κομπούρ. Φαίνεται πως πρέπει να το κάνω οπωσδήποτε, αλλά δεν ξέρω γιατί».

«Έλα τότε» είπε ο Ματτιέ πιάνοντάς τον απ' το μπράτσο «έλα και θα καταλάβεις αμέσως. Θα σε πάω να τον δεις και μετά θα πάμε να πιούμε κάτι».

«Σύμφωνοι» είπε ο Ανταμσμπέργκ περνώντας τον χαρτοφύλακα στον ώμο του.

Ο Ματτιέ άφησε τον συνάδελφό του στον δρόμο, απέναντι απ' τον πύργο.

«Επιστρέφω σε δέκα λεπτά» του είπε και απομακρύνθηκε με βήμα γοργό προς το κέντρο της πόλης.

Όταν επέστρεψε, δέκα λεπτά αργότερα, ο επιθεωρητής Ματτιέ βρήκε τον Ανταμσμπέργκ ακίνητο στο ίδιο σημείο, με το κεφάλι ανασηκωμένο ενώ περιεργαζόταν με το βλέμμα τις πολεμίστρες του επιβλητικού μεσαιωνικού πύργου που δέσποζε πάνω από την πόλη, ανάμεσα στα δάση – εκτός κι αν παρατηρούσε τα νέφη που περνούσαν αργά μπροστά από τις στέγες του κτίσματος. Ο Ματτιέ στάθηκε δίπλα του, κρατώντας ένα μικρό βιβλίο.

«Καταλαβαίνω γιατί επέμεναν οι συνάδελφοι» είπε ο Ανταμσμπέργκ σιγανά, λες και η εντυπωσιακή και τρομακτική όψη του παλιού πύργου τον ανάγκαζε να χαμηλώσει τον τόνο της φωνής του.

«Το φαντάζεσαι το κακόμοιρο το παιδί, να το υποχρεώνει ο πατέρας του να πηγαίνει να κοιμηθεί μόνο του στο πιο απομακρυσμένο τμήμα του πύργου; Κάθε βράδυ έτρεμε από φόβο, κάθε βράδυ έπαιρνε ένα κερι για να διασχίσει τον διάδρομο, χωρίς να το συνοδεύει κανείς, μέχρι να φτάσει στο δωμάτιό του που βρισκόταν στην αντίθετη μεριά απ' όλα τα άλλα δωμάτια. Αργότερα έγραψε πως ο τυραννικός και βάνουσος πατέρας του μερικές φορές τον ρωτούσε τη στιγμή που έπρεπε να πάει για ύπνο: “Μήπως ο ευγενής Ιππότης μας φοβάται;”. Και συνέχισε: “Όταν το έλεγε αυτό, πίστευα πως ήταν ικανός να με βάλει να κοιμηθώ ακόμα και μ' έναν πεθαμένο”. Κακόμοιρο παιδάκι! Οκτώ χρονών μόλις!»

«Μα για ποιο παιδάκι μιλάς;»

Ο Ματτιέ έμεινε σκεφτικός για μερικά δευτερόλεπτα.

«Ωστε δεν ξέρεις ποιος πέρασε εδώ τα παιδικά του χρόνια;»

«Και τι θα κερδίσω αν δεν ξέρω;» ρώτησε ο Ανταμσμπέργκ με χαμόγελο.

Το ανορθόδοξο χαμόγελο του επιθεωρητή, γοητευτικό όσο και ακούσιο, που είχε κάνει πολλούς να λυγίσουν κατά τη διάρκεια των ανακρίσεων, έδιωξε την ασυνήθιστη σοβαρότητα του Ματτιέ.

«Θα κερδίσεις αυτό» είπε ο Ματτιέ δίνοντάς του το βιβλίο. «Όπλο ενάντια σε κάθε ερώτηση».

Ο Ανταμσμπέργκ το ξεφύλλισε βιαστικά. Ο Ματτιέ είχε επιλέξει ένα σύντομο κείμενο με κάμποσες εικονογραφήσεις. Στάθηκε για λίγο στο πορτρέτο του υποκόμη Φρανσουά-Ρενέ ντε Σατομπριάν. Το όνομα δεν του ήταν άγνωστο.

«Μη νομίζεις» είπε ο Ματτιέ. «Στο τμήμα μου, ούτε ένας στους δέκα δε γνωρίζει ποιος ακριβώς ήταν ο ξακουστός κάτοικος του πύργου. Και ούτε ένας στους χίλιους, κι εγώ ανάμεσα σ' αυτούς, δε θα κατάφερνε να βρει τον τύπο που σκότωσε τα κορίτσια. Ξέρεις τι μας χαλαίει τόσο τη διάθεση;»

«Τα κορίτσια αυτά».

«Ακριβώς. Σου προτείνω να πάμε να πιούμε κάτι σε εκείνο εκεί το καφενείο και να σου διηγηθώ την ιστορία του ξακουστού ενοίκου του πύργου, από το έργο του οποίου, πιστεψέ με, δεν έχω διαβάσει ούτε γραμμή. Ξέρω μονάχα τρεις τίτλους βιβλίων του. Έλα».

Στο σύντομο μονοπάτι μέχρι το καφενείο, ο Ανταμσμπέργκ έστειλε σε μήνυμα από το κινητό του μια απλή ερώτηση, προχωρώντας ταυτόχρονα με το κάπως χορευτικό του βήμα. Αν κάποιος ήξερε κάτι, αυτός δεν μπορούσε να είναι άλλος από τον Ντανγκλάρ. Ο Ανταμσμπέργκ διέτρεξε εν τάχει τα αμέτρητα μηνύματα που ο βοηθός του, παίρνοντας φόρα, του έστειλε σωρηδόν κι έπειτα του ζήτησε να σταματήσει. Τώρα ήξερε κι αυτός.

«Ο Ξακουστός σου ένοικος, ο υποκόμης Φρανσουά-Ρενέ ντε Σατομπριάν, είναι ένας από τους μεγαλύτερους Γάλλους συγγραφείς, πρόδρομος του ρομαντισμού και παγκοσμίως γνωστός» είπε έχοντας μπροστά του μια κούπα με μηλίτη.

Έκανε μια παύση και ανασήκωσε το κεφάλι για να κοιτάξει ένα σμήνος από γλάρους.

«Μη μου πεις λέξη» σταμάτησε τον Ματτιέ υψώνοντας το χέρι του. «Ξέρω. Το σημαντικότερο έργο του είναι τα *Απομνημονεύματα πέραν του τάφου*».

«Το 'φαξες στο ίντερνετ. Μου κλέβεις τον ρόλο».

«Δεν το 'φαξα στο ίντερνετ. Ρώτησα έναν από τους ελάχιστους συνεργάτες μου που θα ήταν σε θέση να μου απαντήσουν».

«Τον βοηθό σου, τον Ντανγκλάρ;»

«Αυτόν ακριβώς» είπε ο Ανταμσμπέργκ, σχεδιάζοντας κάτι βιαστικά στο μπλοκάκι του. «Και πάλι αναγκάστηκα να τον σταματήσω, είναι σκέτος χείμαρρος όσον αφορά τις γνώσεις, όταν αρχίσει δε λείει να σταματήσει».

«Όμως δεν τα ξέρεις όλα» είπε μειδιώντας ο Ματτιέ. «Δεν ξέρεις τίποτα για τον “Κουτσό” και για τον μαύρο γάτο, την ύπαρξη των οποίων ο συνεργάτης σου πρέπει να γνωρίζει».

«Ποιοι είναι αυτοί;»

«Είναι φαντάσματα. Θα μπορούσες να διανοηθείς έστω για μια στιγμή τον πύργο του Κομπούρ χωρίς φαντάσματα; Δε θα είχε νόημα. Θα πιεις έναν μηλίτη ακόμα;»

«Τι ώρα είναι;»

«Επτά πάρα κάτι. Πολύ αργά για να ταξιδέψεις βράδυ έπειτα από μια τόσο κουραστική μέρα. Σου έχω ένα πρόγραμμα πιο διασκεδαστικό και επιμορφωτικό».

Ο Ματτιέ σήκωσε το χέρι να παραγγείλει.

«Έχει σχέση με τα φαντάσματά σου;»

«Ας πούμε. Έχει προπάντων να κάνει με μια γνωριμία που θ' άφηγε τον συνεργάτη σου με το στόμα ανοιχτό».

«Μια γνωριμία με ποιον;»

«Με τον Σατομπριάν».

«Αυτόν εδώ;» ρώτησε ο Ανταμσμπέργκ δείχνοντας στον συνάδελφό του τη σελίδα από το μπλοκάκι του. «Με δουλεύεις; Μόλις διάβασα ότι έχει πεθάνει από το 1848».

Ο Ματτιέ κοίταξε το κομψό πορτρέτο του Σατομπριάν, ζωγραφισμένο με φινέτσα από τον Ανταμσμπέργκ, το οποίο αποτύπωνε ακριβώς το πρόσωπο του συγγραφέα.

«Πώς το 'κανες αυτό;»

«Πώς; Μα το είδα στο βιβλίο».

«Και το συγκράτησες; Γιατί δε σου 'δωσε κι άλλο μετάλλιο ο περιφερειάρχης; Εγώ δεν ξέρω να σχεδιάζω».

«Γύρνα σελίδα».

Στο επόμενο φύλλο υπήρχε το πορτρέτο του Ματτιέ, του οποίου ο Ανταμσμπέργκ είχε τονίσει τα πιο αρμονικά χαρακτηριστικά και τις πιο ζωηρές εκφράσεις έτσι ώστε να μη φαίνεται πως δεν ήταν και πολύ όμορφος.

«Ε όχι!» έκανε ο Ματτιέ έκπληκτος. «Θα μου το υπογράψεις και θα μου το χαρίσεις;»

Όση ώρα ο Ανταμσμπέργκ έγραφε την αφιέρωση, ο Ματτιέ είχε σηκωθεί, είχε πληρώσει τον λογαριασμό και στεκόταν με τα κλειδιά του αυτοκινήτου στο χέρι.

«Κάνε γρήγορα, δε θέλω να τον χάσουμε».

«Δεν μπορώ να κάνω γρήγορα».

«Είναι η ώρα του σε λίγο».

«Σταμάτα το δούλεμα» επανέλαβε ο Ανταμσμπέργκ, τακτοποιώντας με προσοχή το μπλοκάκι του στην τσέπη.

Ο Ματτιέ έβαλε μπρος το αμάξι και άρχισε να κατευθύνεται με ταχύτητα προς το Λουβιέκ.

«Έρχεται συχνά πυκνά και τρώει τα βράδια, κατά τις οκτώ, στο πανδοχείο Τα Δύο Σκούδα, ένα απ' τα καλύτερα της περιοχής. Εκεί θα βρεις κι ένα ωραίο δωμάτιο να μείνεις. Και θ' ακούσεις ατέλειωτα κουτσομπολιά. Το Λουβιέκ

είναι ένα κεφαλοχώρι, εννιά χιλιόμετρα από δω. Άλλο ένα πλεονέκτημα για σένα: πρόκειται για ένα τυπικό χωριό της Βρετάνης, σχεδόν παρθένο, χτισμένο με πράσινο γρανίτη, γλιστερά στενά και σοκάκια, παλιούς μεσαιωνικούς κίονες και θόλους, δηλαδή ό,τι πρέπει για να ξεχάσει κανείς το Παρίσι ή τη Ρεν για λίγες ώρες. Σου προτείνω να δοκιμάσεις το κοτόπουλο ογκρατέν μεμανιτάρια».

«Θα το δοκιμάσω» είπε ο Ανταμσμπέργκ ακολουθώντας τον συνάδελφό του στην αίθουσα, γεμάτη κατά τα τρία τέταρτα, με τον μεσαιωνικό διάκοσμο. Αντίγραφα από παλιές ταπισερί κοσμούσαν τους τοίχους, ενώ υπήρχαν παντού σπαθιά, πανοπλίες και ξύλινα τραπέζια.

«Θα καθίσουμε εδώ» είπε ο Ματτιέ. «Έτσι θα έχω απέναντί μου την πόρτα και θα σου κάνω νόημα όταν μπει. Συνήθως κάθεται σε εκείνο το μακρόστενο τραπέζι, αν στήσουμε αυτή θ' ακούσουμε όλα όσα θα πουν».

«Είδες που δε χρειαζόταν τόση βιασύνη; Φτάσαμε είκοσι λεπτά νωρίτερα».

«Έτσι έχω χρόνο να σου πω την ιστορία του “Κουτσού”».

Ο Ματτιέ μόρφασε ανεπαίσθητα, σαν κάτι να τον έκανε ξαφνικά να διστάσει.

«Μην παραξενευτείς όμως αν με δεις να φέρομαι κάπως περιεργα» είπε. «Αν αρχίσω ας πούμε να τρίβω το αριστερό μου μάτι ή να το σκεπάζω με το χέρι».

«Σε πονάει;»

«Όχι ακόμη. Αλλά αρχίζει και με πονάει μόλις ξεκινήσω να μιλάω για το φάντασμα. Δεν το έχω πει ποτέ σε κανέναν αλλά, δεν ξέρω γιατί, δε με πειράζει να το πω σ' εσένα. Κράτησέ το για τον εαυτό σου όμως».

«Πιστεύεις ότι υπάρχει ο “Κουτσός”;»

«Όχι βέβαια. Αλλά δεν παύει κάθε φορά που μιλάω γι' αυτόν να νιώθω κάτι να μου πιέζει δυνατά το μάτι. Κι όταν τελειώνω την ιστορία, η ενόχληση σταματάει».

«Σου συμβαίνει συχνά;»

«Μόνο όταν μιλάω για τον “Κουτσό”. Θα με περνάς για μισότρελο τώρα. Εσένα δε σου συμβαίνουν τρελά πράγματα;»

«Άπειρες φορές. Γι’ αυτό μίλα ελεύθερα».

Ο Ματτιέ χαμογέλασε κι ύστερα, προληπτικά, κάλυψε το μάτι του με το χέρι.

«Σ’ ακούω» είπε ο Ανταμσμπέργκ ενώ η σερβιτόρα τούς έφερε τα μαχαιροπίρουνα.

«Είναι ένα φάντασμα πολύ παλιό. Υπήρχε προτού ο πατέρας του Σατομπριάν αγοράσει τον πύργο. Ήταν κόμης του Κομπούρ και το όνομά του ήταν Μαλό ντε Κοετκέν. Πιο τυπικό της Βρετάνης δεν υπάρχει. Έχασε το ένα του πόδι σε μια μάχη το 1709 κι από τότε το αντικατέστησε μ’ ένα ξύλινο. Αυτό το ξύλινο ποδάρι ακούγεται στο πλακόστρωτο τις νύχτες στον πύργο του Κομπούρ. Μια στιγμή, έχω εδώ τη φράση έτσι όπως την έχει γράψει ο Σατομπριάν» είπε ο Ματτιέ φάχνοντας στο κινητό του. «“Κάποιος ονόματι κόμης του Κομπούρ μ’ ένα ξύλινο ποδάρι, πεθαμένος εδώ και τρεις αιώνες” –στην πραγματικότητα πέθανε το 1721– “λέγεται ότι εμφανιζόταν, ανά περιόδους, κι ότι τα βήματά του αντηχούσαν στα σκαλιά του πυργίσκου. Το ξύλινο ποδάρι του μερικές φορές περιφερόταν μόνο, συνοδευόμενο από έναν μαύρο γάτο...” Ο πατέρας του Σατομπριάν το πίστευε ακράδαντα και φυσικά δεν παρέλειψε να διηγηθεί την ιστορία στα παιδιά του. Ωραίο παραμυθάκι για να τα πάρει ο ύπνος, δε βρίσκεις; Δώσε μου λίγο το νερό, να ξεπλύνω το μάτι μου».

Ο Ματτιέ βούτηξε την πετσέτα του στο ποτήρι και άρχισε να την περνάει με μικρές απαλές κινήσεις πάνω από το βλέφαρό του, το οποίο ο Ανταμσμπέργκ βρήκε όντως κάπως κόκκινο.

«Προσοχή! Να τος!» είπε ο Ματτιέ. «Ο Ζοσσλέν ντε Σατομπριάν, ο νεότερος. Κοίταξέ τον, διακριτικά όμως. Είναι ένας τύπος αγαπητός και ταπεινόφρων, παρά το κάπως ασυ-

νήθιστο ντύσιμό του, αλλά χρειάζεται κατανόηση, κουβλάει στους ώμους του το βάρος μιας απίστευτης μοίρας».

Στραμμένος ελαφρώς στο πλάι καθώς έπινε το κρασί του, ο Ανταμσμπέργκ είδε κατάπληκτος να μπαίνει ο άνθρωπος του οποίου το πορτρέτο είχε σκιτσάρει μόλις λίγη ώρα πριν στο μπλοκάκι του. Αδύνατος, με αρμονικά χαρακτηριστικά, μυτερό πιγούνι, βλέμμα λίγο μελαγχολικό και καλοσχηματισμένα χείλη, ήταν ο απόλυτος σωσίας του συγγραφέα. Ο Ανταμσμπέργκ, που δεν είχε πιστέψει στο ελάχιστο αυτή τη «γνωριμία» για την οποία του είχε μιλήσει με ενθουσιασμό ο Ματτιέ, κοιτούσε έντονα τον νεότερο ενώ αυτός χαιρετούσε τους πάντες με απλότητα, πηγαίνοντας από τραπέζι σε τραπέζι, με κινήσεις ανάλαφρες, καλοντυμένος αλλά όχι κραυγαλέος. Παρόλο που τα ρούχα του, αν έπαιρνες το καθένα ξεχωριστά, ήταν κλασικά –εφαρμοστό παντελόνι, λευκό πουκάμισο, γιλέκο και μαύρο σακάκι, λίγο μακρύ–, το σύνολο έδινε μια εντύπωση 19ου αιώνα αρκετά διακριτική και τονιζόταν από ένα μικρό λευκό φουλάρι δεμένο γύρω απ’ τον λαιμό καθώς και τον ανεβασμένο γιακά από το πουκάμισο, για τον οποίο κανείς δεν τον παρεξηγούσε μιας και όλοι γνώριζαν πως είχε ευαισθησία στον λαιμό. Τον χαιρετούσαν ο καθένας αναλόγως, λέγοντας είτε «Καλησπέρα, υποκόμη» είτε «Καλησπέρα, Σατομπριάν» είτε απλά «Καλησπέρα, Ζοσσλέν».

«Μην τον κοιτάξεις τόσο επίμονα» είπε σιγανά ο Ματτιέ. «Γύρνα προς το μέρος μου. Πολύ αργά! Μας πλησιάζει! Κάνε πως δεν καταλαβαίνεις, μη δείξεις ότι τον αναγνωρίζεις, θα το χαρεί».

«Κι όμως, ο ίδιος φροντίζει λιγάκι να μοιάζει σαν να βγήκε από τον 19ο αιώνα, έτσι δεν είναι;»

«Να σκεφτείς μόνο πως αυτό του ζητάει να κάνει ο ίδιος ο δήμαρχος, για διαφήμιση, για τους τουρίστες, που θα απογοητεύονταν αν έβλεπαν τον Σατομπριάν με πουλόβερ και

μπότες. Πίστεφέ με, αυτό είναι αρκετά κερδοφόρο για τα μαγαζιά της περιοχής. Είναι μια δυσάρεστη συνθήκη για τον Ζοσσλέν, που αποποιείται κάθε σχέση με το Κομπούρ και μ' αυτόν τον καταπιεστικό πρόγονο».

«Και τότε γιατί δέχεται να παίζει αυτό το παιχνίδι;»

«Σε αντάλλαγμα, ο δήμαρχος του παρέχει ένα μηνιαίο εισόδημα και του προσφέρει δωρεάν στέγη. Για να συμπληρώσει τις ανάγκες του, κάνει ιδιαίτερα μαθήματα: ιστορία, λογοτεχνία, μαθηματικά, φυσικές επιστήμες, τέχνη, φιλοσοφία και άλλα πολλά. Μπορεί να μην έχει την ευρυμάθεια του συνεργάτη σου, του Ντανγκλάρ, οι γνώσεις του όμως είναι εκτενείς. Οι μαθητές του παρουσιάζουν σύντομα πρόοδο και έχει μεγάλη ζήτηση ως δάσκαλος».

«Ο Ντανγκλάρ δεν ξέρει τίποτα από επιστήμες. Άρα το ντύσιμο του Ζοσσλέν είναι τα ρούχα της δουλειάς, κατά κάποιον τρόπο».

«Ακριβώς. Κι όμως, μου έδινε πάντα την εντύπωση πως αυτά τα ρούχα δεν τα αντιπαθεί και τόσο. Νομίζω πως δεν έχει απαγκιστρωθεί ακόμη εντελώς από τον πρόγονό του. Χωρίς να το έχει συνειδητοποιήσει καθόλου. Κάτι εντελώς παλαβό, με άλλα λόγια».

Ο Ζοσσλέν ντε Σατομπριάν ήρθε στο τραπέζι των δύο αστυνόμων κι έδωσε το χέρι στον Ματτιέ, που μισοσηκώθηκε από την καρέκλα του.

«Μη σηκώνεστε, Ματτιέ» είπε ο Σατομπριάν με μια φωνή απαλή και σχεδόν μελωδική. «Μας δόθηκε πολλές φορές η αφορμή να συναντηθούμε εμείς οι δύο, στο Κομπούρ ή στο Λουβιέκ, όπως τότε με εκείνη την εισβολή στο σπίτι μου όπου κάποιοι ανόητοι τουρίστες ήρθαν να τραβήξουν φωτογραφίες, και ειδικότερα τότε που ορισμένοι έκαναν άνω κάτω όλα τα δωμάτια ψάχνοντας κι εγώ δεν ξέρω ποια χειρόγραφα που υποτίθεται ότι είχε αφήσει εκεί ο συγγραφέας. Οι χροφυλάκες του Κομπούρ σάς κάλεσαν προς βοήθεια».

«Ναι, αυτό συνέβη πριν από πέντε έξι χρόνια. Ένα ζευγάρι φανατικών που κατηγορήθηκαν για διάρρηξη και παραβίαση ιδιωτικής κατοικίας. Δεν ανακάλυψαν τίποτε άλλωστε».

«Μονάχα την προσωπική μου ζωή, αλλά το 'χω συνηθίσει πια» είπε ο Σατομπριάν. «Εσείς είχατε φερθεί με καταπληκτικό τακτ σε εκείνη την υπόθεση».

«Ευχαριστώ για τα καλά σας λόγια, κύριε» είπε ο Ματτιέ μ' ένα νεύμα.

«Παρακαλώ, μπορείτε να με φωνάζετε Ζοσσλέν, όπως όλοι εδώ».

Έπειτα ο Ζοσσλέν στράφηκε όλος ευγένεια προς τον Ανταμσμπέργκ.

«Όσο για εσάς, αν δεν κάνω λάθος, η φωτογραφία σας δημοσιεύτηκε χτες στην τοπική εφημερίδα. Είστε ο επιθεωρητής που έβαλε τέλος στη φρικτή αυτή φόρα που είχε πάρει ο δολοφόνος και είναι τιμή μου που μπορώ να σας συγχαρώ. Δε διευκρίνισαν όμως καθόλου ποιους ακριβώς τρόπους χρησιμοποιήσατε για να οδηγηθείτε σ' αυτόν. Εσκεμμένα, να υποθέσω;»

«Σας ενδιαφέρει λοιπόν... Ζοσσλέν;» ρώτησε ο Ματτιέ, που του ερχόταν λιγάκι δύσκολο να του απευθύνεται με το μικρό του όνομα αλλά που ήξερε πόσο πολύ επιθυμούσε ο Σατομπριάν αυτή την απλότητα.

«Είναι όντως να αναρωτιέται κανείς πώς βρήκε ο επιθεωρητής τον τρόπο να βγει από έναν τέτοιο λαβύρινθο».

«Θα πιείτε έναν μηλίτη μαζί μας;» ρώτησε ο Ματτιέ δείχνοντάς του μια καρέκλα. «Πιστεύω πως ο συνάδελφός μου δεν είναι κάποιος που αρέσκεται στο να κρατάει μυστικά».

Ο Ζοσσλέν τούς ευχαρίστησε μ' ένα νεύμα και κάθισε ανοίγοντας το σακάκι του.

«Πέντε θύματα, κατακρεουργημένα» είπε ο Ανταμσμπέργκ. «Όμως αυτό το ξέρετε. Εκατόν εξήντα μαχαιριές

σε σύνολο, όλες διαφορετικές μεταξύ τους. Πολύ. Υπερβολικά διαφορετικές μεταξύ τους, θα έλεγα».

«“Οτιδήποτε είναι υπερβολικό είναι και ασήμαντο” είχε πει ο Ταλλεϋράνδος, μα στην περίπτωση μας επικράτησε το αντίθετο μάλλον».

«Έτσι ακριβώς είναι. Εξετάζοντας και επανεξετάζοντας τις μαχαιριές, κατάφερα να διακρίνω τις μεταξύ τους ομοιότητες, απειροελάχιστες βέβαια, αλλά τελικά ξεκάθαρες και συστηματικές. Αυτό οδήγησε στο συμπέρασμα πως ο δολοφόνος που δρούσε σε ολόκληρη τη βορειοδυτική περιφέρεια ήταν ένας και μοναδικός. Χρειάστηκαν πάνω από επτακόσιες εξετάσεις DNA για να τον εντοπίσουμε».

«Βρήκατε DNA του;»

«Σ’ ένα όχι και πολύ βαθύ ίχνος από αίμα, πιο μεγάλο όμως σε πλάτος από τις υπόλοιπες μαχαιριές. Είχε τρυπήσει το γάντι του σε εκείνο το σημείο».

«Πάνω από επτακόσιες αναλύσεις DNA...» συνέχισε ο Ζοσσλέν σκεφτικός. «Αναλύσεις τίνων όμως;»

«Πολλών εμπορικών αντιπροσώπων και τοπικών διανομέων οι οποίοι οργώνουν με τα οχήματά τους τη βορειοδυτική περιφέρεια. Ομολογώ πως δύο από τους συναδέλφους μου δεν επιδοκίμασαν αυτό το τελευταίο μέτρο» είπε χαμογελώντας ο Ανταμσμπέργκ «και εννοείται πως την ίδια αντίδραση είχαν και όλοι όσοι ζητήσαμε να υποβληθούν σ’ αυτή την εξέταση, κάτι που κατανοώ».

«Ε λοιπόν εγώ, κύριε επιθεωρητά, όσο αργόσχολος κι αν μπορεί να γίνομαι μερικές φορές, θα σας στήριζα ολοκληρωτικά σ’ αυτή την αναζήτηση της απειροελάχιστης λεπτομέρειας και σας ζητώ να μου επιτρέψετε να σας συγχαρώ γι’ άλλη μια φορά. Α! Ήρθε το φαγητό σας» είπε και ανασηκώθηκε. «Σας αφήνω να απολαύσετε το δείπνο σας. Κοτόπουλο με μανιτάρια βλέπω, πολύ καλή επιλογή».

Τους χαιρέτησε με μια μικρή υπόκλιση, κι εκείνη τη στιγ-

μή το φουλάρι έπεσε από τον λαιμό του μπροστά στον Ανταμ-συμπέργκ, ο οποίος έσκυψε να το πιάσει και να του το δώσει.

«Χίλια συγγνώμη» είπε ο Σατομπριάν «όλη την ώρα λύνεται. Πρέπει να αγοράσω ένα πιο μακρύ, αλλά θα δείχνει πολύ παλιομοδίτικο και δε μου αρέσει καθόλου αυτό» είπε χαμογελώντας καθώς τύλιγε ξανά το φουλάρι γύρω απ' τον λαιμό του.

Όταν απομακρύνθηκε ο Σατομπριάν, που τώρα κουβέντιαζε με τον ιδιοκτήτη του μαγαζιού –έναν στιβαρό άντρα στο άνθος της ηλικίας του, ψηλό και εντυπωσιακό–, ο Ματτιέ κούνησε το κεφάλι.

«Τέλεια» είπε. «Του μίλησες όπως θα μιλούσες στον καθένα».

«Θες να πεις ότι μίλησα όπως μιλάει ο καθένας;»

«Και τι μ' αυτό; Είναι ντροπή που μίλησες σαν μπάτσος; Αυτό δεν ήθελε από σένα, άλλωστε;»

«Αναρωτιέμαι γιατί ήθελε να μάθει τόσες λεπτομέρειες. Ελπίζω να του έδωσα αυτό που ζητούσε».

«Φοβάσαι μήπως απογοήτευσες έναν Σατομπριάν; Εσύ; Σύνελθε, δεν είναι ο πραγματικός Σατομπριάν. Παρασύρθηκες από τον κάπως ψαγμένο τρόπο ομιλίας του και από τη φυσιογνωμία του».

«Και πώς εξηγείς το ότι είναι ολόιδιος με το πορτρέτο;»

«Τρώγε, θα κρυώσει» είπε ο Ματτιέ γεμίζοντας τα ποτήρια τους. «Όπως φαντάζεσαι, έχουν γραφτεί πολλά για το θέμα αυτό. Στάσου ένα λεπτό και δώσε βάση σ' αυτά που λέγονται στο μεγάλο τραπέζι, έχουν πολύ ενδιαφέρον».

Ένα μεγάλο τραπέζι με εννέα άτομα, ανάμεσα στα οποία ο Σατομπριάν είχε πάρει τη συνηθισμένη του θέση.

«Λοιπόν, κύριε υποκόμη, εσύ τι γνώμη έχεις;» ρώτησε ένας μυώδης τύπος.

«Αυτός είναι ο Γκαέλ, ο αγροφύλακας» είπε ψιθυριστά

ο Ματτιέ. «Προκλητικός και καβγατζής. Ο Ζοσσλέν είναι ένας από τους αγαπημένους του στόχους».

«Σταμάτα επιτέλους να με αποκαλείς υποκόμη!» φού-ντωσε ο Σατομπριάν. «Όσο είμαι εγώ υποκόμης, άλλο τόσο είστε κι εσείς! Πόσες φορές να σας το πω; Τι γνώμη έχω για ποιο πράγμα;» πρόσθεσε καθώς άρχισε να τρώει την ομελέτα του.

«Ξέρεις για τι πράγμα μιλάω. Για τον “Κουτσό” του Κομπούρ. Πάνε τρεις εβδομάδες τώρα που ακούγεται πάλι το ξύλινο ποδάρι του στους δρόμους τις νύχτες».

«Αλήθεια είναι» είπε με βεβαιότητα μια χοντρή γυναίκα. «Χτες το βράδυ μόλις, άκουσα κάτω απ’ το παράθυρό μου το ξύλινο ποδάρι του να βαραίει πάνω στις πέτρες, μ’ έπιασε τρόμος».

«Κι εμένα το ίδιο» είπε ένας άλλος κουνώντας καταφατικά το κεφάλι. «Έτρεξα γρήγορα στο παράθυρο, μα δεν είδα τίποτα. Αλλά έτσι είναι με τα φαντάσματα. Ειδικά ετούτου εδώ, βλέπουμε μονάχα το ποδάρι του».

«Αυτός είναι ο “Καμπούρης”, όπως μπορείς να δεις» ψιθύρισε πάλι ο Ματτιέ, δείχνοντας στον Ανταμισμπέργκ με τρόπο έναν τύπο που καθόταν στο μπαρ με την πλάτη γυρισμένη στον τοίχο. «Είναι ο Μαέλ Υβίγκ. Πολλοί, περνώντας από δίπλα του, αγγίζουν την καμπούρα του γιατί λένε πως αυτό τους φέρνει γούρι, μα εκείνος γίνεται έξαλλος, όπως είναι φυσικό. Ο Ζοσσλέν δεν του το κάνει ποτέ αυτό».

«Και γιατί ρωτάς ειδικά εμένα κι όχι κάποιον άλλον;» είπε ο Σατομπριάν στον αγροφύλακα.

«Μην κάνεις τον ανήξερο, υποκόμη. Αφού ο “Κουτσός” βρίσκεται στον πύργο του Κομπούρ».

«Και λοιπόν; Τι δουλειά έχω εγώ εκεί; Ξέρετε όλοι σας ότι δεν έχω πατήσει ποτέ στον πύργο, ούτε έχω την πρόθεση να το κάνω. Εγώ είμαι από το Λουβιέκ, όχι από το Κομπούρ».

«Όπως και να 'χει όμως, ο “Κουτσός” είναι κάπως σαν ένας “Σατομπριάν”» επέμεινε ο αγροφύλακας.

«Και τι νομίζεις, Γκαέλ;» έκανε ο Σατομπριάν τσατισμένος. «Πως πήγα κι έφερα το φάντασμα απ' τον πύργο για να σας προσφέρω λίγη ψυχαγωγία;»

«Μάλλον κάποιος τύπος, ή κάποιο πιτσιρίκι, σπάει πλάκα χτυπώντας κατάχαμα με κανένα μπαστούνι» πήρε τον λόγο ένας ωραίος άντρας με πυκνά, άσπρα μαλλιά, προσπαθώντας να ηρεμήσει τα πνεύματα.

«Αυτός είναι ο γιατρός, ο Λουάγκ Ζαφφρέ» είπε ο Ματτιέ.

«Έτσι είναι, βέβαια» είπε ο «Καμπούρης». «Ο Ζοσσλέν σάς σέβεται όλους εδώ και δεν ψάχνεται για καβγά με κανέναν. Καλύτερα να κάνετε κι εσείς το ίδιο, ειδικά εσύ, Γκαέλ. Ο πρώτος που θα τον πειράξει θα 'χει να κάνει μαζί μου».

«Έχουν περάσει πάντως δεκατέσσερα χρόνια που ο “Κουτσός” δεν πάτησε το ποδάρι του –δηλαδή το ξύλινο ποδάρι του– στο Λουβιέκ» συνέχισε η χοντρή γυναίκα. «Θυμάστε;»

«Ναι, για δυο τρεις μήνες έκανε σαματά τις νύχτες. Και μετά τι συνέβη;»

«Ο Αρμέζ βρέθηκε νεκρός από σφαίρα στο κρεβάτι του και οι οικονομίες του έκαναν φτερά».

Ο Αντασμπέργκ ανασήκωσε το φρύδι κοιτώντας τον Ματτιέ, ο οποίος κούνησε καταφατικά το κεφάλι.

«Είναι η μοναδική ανθρωποκτονία στα χρονικά του Λουβιέκ, έχει χαραχτεί στη μνήμη τους» είπε. «Όλα είναι τόσο ήρεμα εδώ, που οι άνθρωποι ξεχνούν να κλειδώσουν τις πόρτες τους. Ο Αρμέζ, βλακωδώς, έκρυβε τα λεφτά του κάτω απ' το στρώμα του. Σιγά την κρυφώνα. Είπαμε πως μπορεί να το έκαναν κάποια άβγαλτα κλεφτρόνια, ασυνείδητοι αλητάμπουρες, βαλθήκαμε να προσέχουμε μήπως τίποτα νεαροί άρχισαν ξαφνικά να ξοδεύουν αλόγιστα, αλλά τίποτα. Ύστερα –και αυτό είναι που προκαλεί τόσο ενδιαφέρον στους ντό-

πιους— ο “Κουτσός” δεν ξαναφάνηκε στο Λουβιέκ. Μέχρι πρόσφατα».

«Και τώρα που επέστρεψε» είπε ένας κοκαλιάρης τύπος «τίνος ήρθε η σειρά, άραγε;»

«Δεν ξέρω αν σας έχει σαλέψει» είπε ο Σατομπριάν υψώνοντας το ποτήρι του στο φως για να εξετάσει το χρώμα του κρασιού με μια κίνηση, που ήταν πράγματι πολύ πιο κομψή από εκείνες των συνδαιτυμόνων του. «Πρώτον, να σας υπενθυμίσω ότι δεν υπάρχουν φαντάσματα. Εδώ στη Βρετανή έχουμε τα μυαλά μας στο κεφάλι μας. Δεύτερον, ένα φάντασμα δεν εγκαταλείπει ποτέ την κατοικία του. Τρίτον, το φάντασμα του Κομπούρ δεν έκανε ποτέ κακό σε κανέναν, απ’ όσο ξέρω. Τέταρτον, πριν από δεκατέσσερα χρόνια εγώ δεν είχα γυρίσει ακόμη πίσω στο Λουβιέκ. Συνεννοηθήκαμε τώρα; Κάποιος από εσάς άκουσε ξύλινους χτύπους ή το είδε στον ύπνο του. Κι από τότε αρχίσατε να τους ακούτε όλοι. Ή, για την ακρίβεια, να τους φαντάζεστε. Συλλογική παραίσθηση. Όλα αυτά είναι ονειροφαντασίες και όσο γρηγορότερα τα ξεχάσετε, τόσο το ταχύτερο θα εξαφανιστεί και ο “Κουτσός”».

Η παρέμβαση του Σατομπριάν καθώς και τα τρία ακόμα μπουκάλια κρασί που ήρθαν στο τραπέζι έβαλαν τέλος στη συζήτηση, η οποία μετατράπηκε σε οχλαγωγία.

«Αλήθεια τα πιστεύουν αυτά;» ρώτησε ο Ανταμσμπέργκ.

«Φοβάμαι πως οι περισσότεροι τα πιστεύουν. Λίγο πολύ, ανάλογα το άτομο».

«Και νομίζουν πως ο “Κουτσός” έρχεται και κόβει βόλτες στα μέρη τους εξαιτίας της παρουσίας του Σατομπριάν;»

«Κάτι τέτοιο, παρόλο που, όπως άκουσες κι εσύ, ο Σατομπριάν δε βρισκόταν στο Λουβιέκ πριν από δεκατέσσερα χρόνια. Σ’ αυτές τις ιστορίες όμως η λογική δεν παίζει κανέναν ρόλο. Για παράδειγμα, εδώ πολλοί πιστεύουν ακράδαντα ότι αν κάποιος πατήσει τη σκιά σου, ειδικότερα τη

σκιά του κεφαλιού σου, τότε αρχίζεις και χάνεις την ψυχή σου και ύστερα από ένα διάστημα πεθαίνεις. Πολλοί άλλοι βέβαια, οι περισσότεροι, γελάνε μ' αυτό και πατάνε για πλάκα πάνω στις σκιές των άλλων. Παιδιά προπάντων, που μαζεύονται και παίζουν πατώντας ο ένας τη σκιά του άλλου μέχρι που να τα διώξουν με μερικά σκαμπίλια».

«Τα ξέρω αυτά κι απ' το δικό μου χωριό, στα Πυρηναία. Η γιαγιά μου μας κρατούσε απ' το χέρι και μας σταματούσε αν κάποιος διέσχισε τον δρόμο. Για να προστατέψει τις σκιές μας».

«Όλα αυτά υπάρχουν από καταβολής κόσμου και δε θα βρεις λαό που να μην τα πιστεύει» είπε ο Ματτιέ τραβώντας επιτέλους το χέρι του απ' το μάτι του. «Κάτι με ρώτησες όμως σχετικά μ' αυτή την τρομακτική ομοιότητα. Τρεις είναι οι πιθανές περιπτώσεις. Είναι τόσο σπάνιο να έχει κάποιος σωσία, που μόνο για απάτη θα μπορούσε να πρόκειται. Υπέκυψα στην περιέργεια και το έφαξα. Εξέτασα με μεγεθυντικό φακό τα πιστοποιητικά γεννήσεων, τόσο της ενορίας όσο και του δημαρχείου. Τίποτα όμως» κατέληξε κουνώντας αρνητικά το κεφάλι. «Το χαρτί δεν είχε ούτε φθορά ούτε σημάδια από σβήσιμο, ο γραφικός χαρακτήρας του ιερέα, όπως και του δημάρχου, ήταν απόλυτα αναγνωρίσιμοι. Όντως γεννήθηκε εδώ, στο Λουβιέκ, πριν από πενήντα τρία χρόνια και το όνομα του πατέρα του είναι Ογκύστ Φελίξ ντε Σατομπριάν. Άρα δεν εκμεταλλεύτηκε την ομοιότητα για να παραποιήσει το όνομά του. Κι έπειτα, ένας απατεώνας θα φρόντιζε να έχει μεγαλύτερο όφελος, έτσι δεν είναι; Τουναντίον όμως, η ομοιότητα αυτή, στην περίπτωση του, μονάχα προβλήματα του δημιούργησε. Άλλαξε πολλές φορές θέσεις εργασίας σε διαφορετικά μέρη, όπου τον υποδέχονταν με ανοιχτές αγκάλες χάρη στη φυσιογνωμία του και το όνομά του, χωρίς να του ζητήσουν ποτέ το αντίστοιχο δίπλωμα. Και καθώς δεν είχε καμία κατάρτιση, ως φιλό-

λογος για παράδειγμα, απλώς διεκπεραίωνε τα καθήκοντά του, παρόλο που απεχθανόταν τον προγραμματισμό και τα ωράρια. Μια ζωή γεμάτη αποτυχίες και απαξιώσεις που τον οδήγησαν στο να καταλήξει ταπεινά εδώ, στο Λουβιέκ».

«Η δεύτερη περίπτωση;»

«Ο πατέρας του, κι αυτός απ' το Λουβιέκ, ήταν τόσο περήφανος για το όνομά του και τον απόγονό του, ώστε πέρασε χρόνια ολόκληρα σκαλίζοντας όλα τα αρχεία με σκοπό να συμπληρώσει το τεράστιο γενεαλογικό δέντρο της οικογένειας. Το οποίο έχει κατατεθεί στα αρχεία του δημαρχείου – ο Ζοσσλέν ούτε που θέλει ν' ακούσει γι' αυτό. Το έγγραφο είναι τεράστιο, ένα επί δύο σε μέγεθος, φτιαγμένο με απόλυτη ακρίβεια, με όλα τα ονόματα και τις ημερομηνίες –ο πατέρας του ήταν συμβολαιογράφος και ξακουστός για την εντιμότητά του– και έχω περάσει ώρες μελετώντας το. Όντως υπάρχει εκεί ένα παρακλάδι πολύ μακρινών συγγενών, μεταξύ των οποίων και κάποιος Ζοσσλέν-Αρνό ντε Σατομπριάν, ο πρώτος μ' αυτό το όνομα, το οποίο πέρασε από γενιά σε γενιά. Σ' αυτή την περίπτωση ο δικός μας Ζοσσλέν είναι ένας συγγενής τετάρτου βαθμού. Πολύ μακρινός δεν είναι για τόσο μεγάλη ομοιότητα;»

«Όντως».

«Απομένει η περίπτωση του νόθου τέκνου, που είναι κι η αγαπημένη μου. Ο Σατομπριάν, εννοώ ο πραγματικός Σατομπριάν αν μπορώ να το πω έτσι, υπήρξε γυναικάς. Γνώρισε τόσο πολλές γυναίκες, που είναι πολύ απίθανο ένας απ' αυτούς τους δεσμούς του, συντομότερος ή μακροβιότερος, να μην είχε ως συνέπεια πολυάριθμους απογόνους τους οποίους δεν αναγνώρισε. Φαντάσου όμως κάποια απ' αυτές τις γυναίκες να τον είχε τόσο πολύ στο χέρι ώστε να τον ανάγκαζε να δώσει το όνομά του σ' ένα από τα παιδιά. Σ' αυτή την περίπτωση, ο δικός μας Ζοσσλέν είναι γνήσιος απόγονος και νομίμως φέρει το όνομά του».

«Δύο αιώνες είναι πάντως πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα για να του μοιάζει σε τέτοιο βαθμό».

«Μην ξεχνάς πως σ' αυτές τις οικογένειες οι αιμομικτικοί γάμοι ή δεσμοί δε σπάνιζαν καθόλου. Αυτό ίσως να αύξησε την πιθανότητα μιας τέτοιας γενετικής ανωμαλίας. Δε βλέπω άλλη δυνατή εξήγηση, παρόλο που δεν είναι ικανοποιητική. Θα πεις άλλο ένα προτού φύγουμε;»

«Δεν ξέρω» είπε ο Ανταμσμπέργκ κάνοντας μια αόριστη κίνηση.

«Όπως νομίζεις, μην καταπιέζεσαι».

«Δεν είναι αυτό» του εξήγησε ο Ανταμσμπέργκ απολογούμενος. «Απλά το “δεν ξέρω” είναι μια φράση που λέω συχνά».

«Γιατί;»

«Δεν ξέρω» του απάντησε ο επιθεωρητής μ' ένα χαμόγελο. «Άντε, ας πιούμε άλλο ένα, Ματτιέ».